

EU 2021–2027: MAGYARORSZÁG ESÉLYEI ÉS LEHETŐSÉGEI II.

on-line konferencia

2021. április 15.

DÉLELŐTTI PANEL

([link](#))

1 BARÁTH ETELE BEVEZETŐJE

- A fejlesztéspolitika feladata mindenfajta ágazati politika integrációja. Jól definiált célok, források és intézményrendszer nélkül nem lehetséges a kiegyensúlyozott fejlesztés.
- Most megint meg kell fogalmazni a céljainkat, és újra szembe kell néznünk azzal, hogy „egyedül nem megy”.
- Hagyományosan a gazdasági, társadalmi és környezeti kihívások határozzák meg a fejlesztéspolitikát. A COVID válságot megelőző töretlen gazdasági fejlődési időszak tette lehetővé, hogy a környezeti célok felé forduljunk. És most kezelni kell a válság következtében előállt társadalmi problémákat. Ez egy súlyos válság, amelynek leküzdéséhez összetartó társadalomra van szükség.

2 PLESCHINGER GYULA, AZ MKT ELNÖKE

- Monetáris Tanács tagja, az MKT elnöke
- „Az előző időszakhoz képest másfélszeres támogatás”
- jelentős változások a gazdaság, a termelés és a fogyasztás szerkezetében
- Növelni kell Magyarország versenyképességét
- A környezeti fenntarthatóságra, a körforgásos gazdaságra való áttérés kiemelt feladat

- A kétezres évek elején azt feltételeztük a PM-ben, hogy önmagában a csatlakozás és a támogatások jelentős felzárkózást fognak hozni. Az évek során ez az álláspont „némileg módosult”.
- Kétségkívül jelentős források álltak az ország rendelkezésére.
  - GDP arányosan is jelentős összegek
  - A következő években kb. 49 milliárd euróra számítunk
- Az EB 2014-2020 között HU esetében az EU támogatásoknak köszönhetően kb. 3%-os növekedési többletet mutat ki (kohéziós jelentés). Persze, nem minden támogatás hasznosul. („Kastély a sivatában” (olasz kifejezés))
- Déli országok az utóbbi években visszaestek a növekedés tempóját tekintve az EU átlagához képest. A munkanélküliségi ráta is jelentősen romlott náluk, akár 20% környékére.
- Magyarországon a tízes években a növekedést pénzügyi egyensúly mellett sikerült fenntartani. 2013-tól az ÁHT mutatók is stabilak maradtak. 4.1%-os növekedés a 2% körüli EU átlaghoz képest.
- Következtetés: az EU-források önmagukban nem garantálják a felzárkózást – de nagyon jelentős szerepük van.
- A döntő a gazdaságpolitika minősége – pl. a 2016-os bérmegállapodás, amely a bérminimum növekedése mellett is növelte a növekedést, úgy, hogy az államháztartásnak pénzébe ez nem került.
- Kérdés: az EU-nak a célokat, vagy az eszközöket is meg kell határoznia? Egy gazdasági közösség részeként figyelni kell arra, hogy koordinálni kell a gazdaságpolitikát. Az eurozónán kívüli országok esetében is. A szabályrendszer azonban túl szigorú, korlátozza a gazdaságpolitikát.
  - PI. REACT-EU – egyetértünk a céllal, a COVID válság kezelését. Ugyanakkor ezen belül is 25%-ot a klímacélokra kellene fordítani. Összességében HU az EU célnál magasabb arányban akar a környezetvédelemre költeni. Nem biztos, hogy a REACT-EU keretében is elő kell írni egy ilyen arányt.
  - PI. Közfoglalkoztatási program megítélése (CSR) – COVID ellenére a közfoglalkoztatottak száma ma 90 ezer alatt van, pedig 200 felett is volt. És közben nőtt a foglalkoztatás az országban. Pedig a program nem csak magasabb jövedelmet ad, hanem segítette a munka világához visszazoktatni a tartós munkanélkülieket.
- Figyelem: az EU-forrásfelhasználásnak jelentősen nagyobb arányban kötött le közpénzt, mint amit a jogszabályok előírnak

- jelentős teher az EU-források ill. a társfinanszírozás megelőlegezése az állami költségvetésből
- a költségvetésbe való befizetéseink is jelentősen nőttek (+53%, ami az egész EU-ban a harmadik legnagyobb növekmény, RO és MT után). Évi 190 milliárd forintnyi pótlólagos kiadás. Továbbra is arra számítunk, hogy a növekedés meg fogja haladni az EU átlagát. Ez „remélhetőleg” tovább fogja növelni a befizetéseinket.

4 RÓZSA JUDIT – EB IGAZGATÓ, STRUKTURÁLIS REFORMOKAT TÁMOGATÓ FŐIGAZGATÓSÁG

- Az új EB 2019-ben hat fő céllal indult – az ENSZ SDG-ből kiindulva. Ezek a jövőből kiinduló célok, mert a jelenlegi modellt le kell váltani
- Ehhez képest szinte azonnal válság üzemmódba kerültünk
- A 2021-2027-es keret is módosult a válság következtében
- A válságot a jövőre nézve lehetőségnek is tekintjük – a támogatásoknak szerkezeti reformokkal is együtt kell járniuk. Egyben növelni kell a válságokkal szembeni ellenállóképességet.
- Az RRF finanszírozása az alapszerződésen alapul, de eddig nagyon korlátozott mértékben vettük csak igénybe. 30%-ban zöld kötvényekre fog egyébként alapulni.
  - Next Generation EU - Grants (390) Loans (360) – összesen 750
  - RRF
  - React-EU
  - Rural Development
  - JTF
  - Invest EU
  - RescEU
  - Horizon Europe
- A Next Gen EU már nem krízisválasz, hanem közép- és hosszútávú eszköz
- Van redisztribúciós jellege is
- Követni kell a CSR-eket – a zöld és digitális átállásra minimális allokáció is van

- A terveket április 30-ig kell benyújtani, két hónap felvizsgálat, aztán benyújtás a Tanácsnak.
- A forrásokat már nyáron szeretnénk rendelkezésre bocsátani. ORD-t 17 tagállam ratifikálta, HU még nem. Enélkül nem lehet.
- A tagországok számára technikai segítséget is nyújtunk reformprojektek kidolgozásához
- 5 kulcskérdés
  - a. Hogyan tud Magyarország a zöld, digitális és szociális EU élmezőnyéhez csatlakozni?
  - b. Hogyan lehet a reformokat megfelelően súlyozó közép- és hosszútávú célrendszert kialakítani?
    - i. HU nov. 20 és ápr. 8-án benyújtotta az RRF tervének előzetes verzióit. Április 30-ra akarnak beadni végleges verziót.
    - ii. A tagállamok főleg beruházásokat szeretnének, a reformokat kevésbé. A kettő közötti egyensúly, és a CSR-ek figyelembevétele. (Kiemelten: partnerség, közbeszerzés, korrupció, jogállamiság (!)).
  - c. EU-források teljes spektrumát felölelő fejlesztéspolitika kialakítása
  - d. Rendelkezésre álló források átlátható felhasználása – a feltételrendszer és időtáv figyelembevétele. Kapacitásfejlesztés
  - e. társadalmi konszenzus
- Nagyon nagy a tét – kihagyott esély, vagy valódi változást hozó fejlesztéspolitika?

5 KEREKASZTAL

5.1 Gál Zoltán, a Magyar Regionális Tudományos Társaság elnöke

- Az elmúlt fél évtizedben jelentős növekedés történt Magyarországon. De az ilyen időszakok eredményeit nálunk mindig leépíti egy válság. Az alapvető problémák – külső tőkefüggés, demográfiai állapot romlása – minden szakpolitika számára nagy kihívást jelent.
- Fenntartható növekedési stratégia, fejlesztő állam, az oktatási és az innovációs rendszerbe történő befektetések szükségese
- A területi aspektusokat is figyelembe kell venni az optimális forrásallokációhoz.

- A csatlakozás óta a GDP növekedési teljesítményük közepes volt – pl. RO, PL utolértek, lehagytak bennünket. (LT, EE, RO, LV, PL, SK)
- Az elmúlt harminc évünk összességében nem jó, a korábbi nagy modernizációs időszakokhoz képest. Fejlettségi szakadék az utóbbi 150 évben jelentősen nőtt.
- A magyar gazdasági modell az FDI-ra épül, ennek azonban a növekedési hatása viszonylag kicsi, makro és regionális szinten is. A beruházások (állami, uniós, magán) jelentősen nagyobb hatással járnak.
- A magyar régiók a legszegényebbek között vannak, és a növekedés tempója sem éri el pl. a román régiók fejlődési ütemét. Budapest sem fejlődik úgy, mint a régiós nagyvárosok.
- Alacsony a kutatási-fejlesztési ráfordítás, a CZ kiadások fele. Budapest-vidék szakadék fennáll. Az innovációs erőforrások döntő része ma is Budapesten van. A felsőoktatási finanszírozásban is viszonylag rosszul teljesítünk. Az globális első ötszázban nincs magyar egyetem. A felsőoktatásban részt vevő diákok száma csökkenő...

5.2 Palócz Éva, az MKT alelnöke

- Döntő pillanatban vagyunk az országot súlyosan megrázó válság után (?)
- Néhány kulcsterület
  - **Egészségügy** – Magyarország nagyon rosszul áll. Az Eurostat COFOG jelentése szerint 2019-ben az EÜ-re költött összeg tovább csökkent (4,5%, pedig volt korábban 6% is. Nálunk csak LT és LV költ kevesebbet). Az embereket belekényszerítettük abba, hogy ezt a költést kiegészítsék a saját zsebükből. De ez nem lehet megfelelő megoldás. Az EÜ-t most már nem lehet tovább hanyagolni.
  - **Oktatás** – az állásukat megint főleg az alacsony képzettségűek veszítették el. A GDP arányos költés itt megfelelő, viszont strukturális problémáink vannak. A „XXI. századi oktatás” céljától rettenetesen messze vagyunk.
  - **Az állam szerepe** – Mire koncentráljon az állam? A válság alatt az állam szerepet természetes módon megnő, nem csak a járvány elleni védekezésben. Magyarország nem annyira munkahelymegtartó támogatásokat, mint inkább beruházási támogatásokat adott. Élelmiszeripar, turizmus, gyógyszeripar, stb. a kiemelték a fejlesztési tervekben. Ezek között vannak legitim célok, ugyanakkor az államnak inkább indirekt módon,

infrastruktúrával és ösztönzőkkel kellene támogatnia. Vagy segíteni a piaci szereplők összefogását. A közvetlen pénzügyi áramok osztoztatása rossz irány. Versenyproblémákat is felvet, pl. a non-tradable szektorban (pl. egyik szálloda kiszorítja a másikat)

- **Jogállamiság** – Ha a nettó befizetők úgy gondolják, hogy a magyar ügyészség nem lép fel a **korruptió** ellen, **ahhoz feltétlenül van köze az EU-nak.**

5.3 Szepesi Balázs – HÉTFA Kutatóközpont

- Az **elmúlt húsz év során Magyarország GDP-je kb. 3x-ra nőtt, az EU-é és az USA-é duplájára.** Sikeres felzárkózási időszakon vagyunk túl. **Igaz, Kína közben kilőtt.** Az EU GDP vásárlóereje is 12-14 éve stagnál.
- **Mi a víziónk Európában? Igazából az, hogy maradjon minden így, csak legyünk egy kicsit zöldebbek.**
- **Európa Közép-Európa képe még mindig az, hogy ez egy integrálandó, civilizálandó terület lenne.** A Közép-Európa által kínált erőforrások inkább csak „lábon és kilóra” vannak megvéve. Ebből adódóan az EU szerepfelfogása ma is egy „tanítónénis” szerep. Amikor egyeztetünk, akkor mintha felelnünk kellene magyar politikából.
- **A fejlesztéspolitika növekedési hatása modellekkel mért növekedési hatása egy jól becsült nulla.** Ez nem EU-s jellemző, hanem globálisan igaz. Ennek három oka van:
  - hatalmas bürokrácia (a támogatások min. 10%-a megy el erre)
  - nagyon erős a visszaáramlás a donorokhoz (import, technológiavásárlás, értékláncok (transzferárakon át kiszivattyúzzák a támogatást))
  - a kohéziós politika paradoxona – innovációra ad pénzt, de nem ad lehetőséget arra, hogy kockázatot vállaljunk, mert hozni kell az indikátort.
- **Konklúziók**
  - **Európa mi magunk vagyunk, az EU beragadása a mi problémánk.** Ne fogadjuk el az EU kereteket, hanem tegyük őket jobbá
  - **Nem az EU iránymutatása, hanem a saját szándékaink szerint, és ehhez kell felhasználni az EU forrásokat**
  - **Hitelpénzt is használunk – és ez veszélyes**
  - A zöldülés együtt keressük a megoldást
  - és a digitalizáció nem vasról, hanem szervezetről és szervezésről szól
  - Partnerség ...

- A jó megközelítés 21-27 között az, hogy a saját és az EU célok közötti metszet lenne. Vissza kell térnünk az ÁHT tehermentesítésének céljához.

5.4 Terták Elemér, MKT elnökségi tagja

- Az RRF-et öt és fél év alatt le kell hívni teljes egészében. Ennek részben politikai okai vannak – de magyarázza maga a kötvénykibocsátás is, mint konstrukció.
- Emiatt foglalkoznunk kell az abszorpciós képességgel (Darvas Zsolt, Breughel intézet). A kitalálástól a végrehajtási 5 évnél hosszabb idő szokott eltelni.
  - Az adminisztráció egyszerűsítése, digitalizációja még az elején tart.
  - A gazdaság minél szélesebb körét tájékoztatni kell idejekorán, hogy készen várják a lehetőséget.

5.5 Weinhardt Attila, Portfólió.hu

- 1., Az RRF-et három év alatt kell allokálni, 5,5 év alatt kell felhasználni. Az abszorpció valóban jelentős kihívás, különösen, ha a hatékonyságot is szem előtt akarjuk tartani.
  - A korábbi „másfélszer meghaladó” forrástömeget a meglévő pl. építőipari kapacitás mellett hogyan lehet felhasználni?
  - Milyen inflációs következményei lesznek ennek a pénzáramnak? Mindez ráakódik majd a pandémia hatásaira – pl. az elhalasztott fogyasztásra.
  - A jogállamisági fék és az RRF mérföldkövek szerinti végrehajtása is kockázatokat hordoznak.
- 2., Kérdés, hogy a források addicionális források lesznek, vagy kiváltják-e a magyar állam által egyébként is tervezett beruházásokat az államháztartási konszolidáció körülményei között.
  - pl RRF tervek egészségügyi komponensében benne van a Dél-Budai Centrum Kórház. Iskolapéldája annak, hogy valójában a helyreállítási pénzek az állami beruházásokat fogják kiváltani. Ez egész Európában így lehet majd. A GDP pályához való visszatérés intenzitása kérdéses lehet.
- 3., Fontos még a forint évek óta tartó leértékelődési folyamata és az infláció, amit az RRF akár fokozhat is. Szigorúbb monetáris politikára lehet szükség.

- A devizatartalék bekerülési ára jelenleg 340 Ft körül van. Ez jelentősen megemelkedett az elmúlt években. A spot árfolyam folyamatosan efelett van. Az MNB alapokmánya szerint +0 eredményre kell törekedjen. Ha ez így lesz, akkor magasabb infláció és szigorúbb monetáris politika esetén a spot árfolyam a bekerülési árfolyam alá mehetne, így az MNB veszteséget termelhetne.
- Vállalkozói – kedvezményezett – szemszögből nagyon fontos lenne látni, hogy milyen árfolyammal kell majd szembenéznük.
- 4., A HROP prioritásaiból és az RRF vonatkozó részeivel kapcsolatban meg kellene fontolni a post-covid korszakra való felkészülést. A lelki és pszichológia tényezőkre is kell gondolni, nem csak a képzésre. Home office, digitális oktatás nagyon nagy társadalmi feszültséget halmozott fel. Ezek rá fognak zúdulni az egészségügyre, és a hétköznapijainkra. Visszatérhet a munkaerőhiány is. Támogató és mentorprogramokra is lesz szükségünk.

6 REAKCIÓK, FELKÉRT HOZZÁSZÓLÓK

6.1 Banai Péter

- **Gál Zoltánnak:** a hosszú idősorok nem mutatják, hogy az egyes időszakokban milyen gazdaságpolitikát alkalmaztak. A román felzárkózást nem gondoljuk, hogy fenntartható lenne. Nagyon durva kiigazítás várható Romániában. 10% feletti hiányt prognosztizál az EU. Az abszolút szint mellett a dinamikát is figyelembe kell venni. A 2020-as pandémia előtt jó pályán voltunk, reálbérekben is – annak ellenére, hogy számos feladatunk van, persze.
- **Palócz Évának:** az államháztartás kivont forrásokat pl. az EÜ-ből. A tényszámok szerint a konszolidált EÜ. kiadások 2008 vs. 2019 - 1200 milliárd vs. 2135 milliárd. Az abszolút összegek jelentősen növekednek. Reálértelemben 77%-os növekedés volt, a kumulált infláció 29%-os volt. A GDP arányában is van növekedés. A növekménynek fenntarthatónak kell lennie. A gyógyszerkassza átalakítása csökkentette a betegek terheit, és az állam terheit is – a gyártói oldal rovására. A különbözetet pedig béremelésre tudtuk fordítani.
- **Weinhardt Attilának:** Az additionalitási szabályok az EU-ban jelentősen változtak. A lényeg az, hogy a felzárkózási források érjenek el felzárkózást. Nem kell arra törekedni, hogy az állami kiadás is szinten maradjon – mert itt is vannak makrogazdasági fenntarthatósági szempontok. Az állami beruházások szintje HU-on az EU ütem kétszeresével nő (még tavaly is), és az összes beruházás kb. 30%-át teszi ki.

6.2

Rózsa Judit

- Jó, hogy sokan említették a reformok fontosságát, és a HR felzárkózás fontosságát.
- Az időtényező valóban nagyon nehéz feladat elé állít majd mindenkit.
- Szepesi Baláznak – az EU szemeszter, a kohéziós politikai tárgyalások minden tagállammal hasonlóan zajlanak le. Az EU-nak van olyan szerepe, hogy megfogalmazzon EU szintű célokat, és ezeket megpróbálja érvényesíteni. Ezen senkinek nem kell megsértődnie.

6.3

Becsey Zsolt, EU ügyek szakosztály alelnöke

- A reál felzárkózásunk az árfolyam katasztrofális alakulása miatt alacsonyabb volt. A nemzetközi ellátási láncokban alacsony a helyünk, és nem változik.
- Nagyon sokféle cél van a programokban. Szét fogjuk forgácsolni magunkat.
- Nagyon kevés a vitalehetőség – igaz, korábban sem volt ilyen.
- Az én álmom az lenne, hogy fenntartható fejlődést érjünk el, ne pedig az árakat hajtsuk fel.
- A vita egyik lényege, hogy az államot hogyan üzemeltessük, és mennyit költsünk rá. Csökkenteni kell az ilyen jellegű kiadásokat. Nem szabad a fejlesztési forrásokat az állam működésére költeni.
- Az egészségügyben pl – kimondva a hatékonysági problémákat – ahol lehet, magánforrásokból kell finanszírozni.
- A nettó költségvetési egyenlegünk változása igazodik ahhoz, ahogy a gazdaság nőtt.
- Szükséges célok
  - ÁHT helyreállítása
  - FDI-függő növekedési modellből való kilépés

6.4

Edelényi András, ESC

- Az ESC megvizsgálta az RRF előkészítését, a társadalmi egyeztetés folyamatát

- Az eredmények szerint a **társadalom nagyon keveset tud a konzultációról**. A mai napig nincs konzultációs terv, és az utánkövetés is gyenge.
- Jó hír, hogy az egyeztetés során a kormány jól használja az elektronikus eszközöket és a levelezést (600 legfontosabb civil szervezetnek februárban, majd még egyszer) a szóbeli tájékoztatást.
- **Gyenge pont a reagálás a javaslatokra való reagálás**. Ezek a visszajelzések gyengék, és azok is maradtak.
- **Fontos a társadalom megnyerése a fejlesztési célokhoz** – mert az alapvető fontosságú az abszorpció szempontjából is.

6.5 Gyenes Zoltán, EB Magyarországi képviselője

- Az idei évben **változik a szemeszter folyamat** a válság és az arra adott válaszok nyomán.
- Az EU a közös prioritásokat, a szemeszter folyamatot és a helyreállítási alap működését egységben szeretné kezelni.
- Az RRF tervet április végére kell beadni. Az EB két hónap alatt fogja értékelni. Két produktum lesz
  - **Staff working document**, amely kiváltja az országjelentést és az CSR-t. A fiskális területre egyébként lesz ajánlás így is – a nemzeti fiskális programokat is várja az EB, nem csak a nemzeti reformprogramokat.
  - **ET döntést előkészítő formális jogi anyag** a terv elfogadásáról
- Megjegyzés: Az EB Magyarországra azt várja, hogy a GDP 2021 végére elérje a válság előtti szintet (ábra)

6.6 Rechnitzer János, MTA

- **Brüsszel egyre messzebb van**, és messzebb kerül tőlünk.
- Ha körbekérdeznék Győrben a prominens vállalkozók között, azt hiszem, senki nem hallott róluk...
- A **területi különbségek az elmúlt 10 évben nem csökkentek**, hanem nőttek. Ezt tudjuk.
- A **területi intézményrendszerünk** ebben az időszakban szintén folyamatosan **átalakult** – és ez sem segített a programok megismerésében és végrehajtásában.

- **Nincsenek régiók**, helyette vannak „gazdaságfejlesztési zónák”. A jogszabály igazából nem mondja meg, hogy ezek mik. A tervezési funkciót a megyék kapták meg, azzal az apparátussal, amilyen épp van nekik. Állandó tervezési munka mellett a tervek egyszerűen eltűnnek, nem valósulnak meg.
- A **modern városok program, a faluprogram és társai nem láthatóak, hogy hogyan kapcsolódnak a rendszerhez.**
- A **fejlesztés nem csak az állam feladata - hanem a vállalkozóké.** Ők termelik meg azt a jövedelmet, amit az állam aztán felhasznál.
- Az eredményesség kérdése – látjuk, hogy **nagyvárosaink nem tudnak felzárkózni, a területi foltok és fekete lyukak jellemzik a magyar térszerkezetet, mint korábban.**
- Összefoglalva: kutatóként azt tudom mondani, hogy **vissza kellene térni a szubszidiaritás elvéhez.** Ehelyett nincs országos területfejlesztési koncepciónk sem – hogyan lehetne így megyei tervek készíteni?

DÉLUTÁNI PANEL

([link](#))

7 DÁNYI GÁBOR, ME HELYETTES ÁLLAMTITKÁR

- **kiemelkedő forrásnövekmény** a következő időszakra. A NGEU a forrás az ok.
- Az EU költségvetésen belül a **kohéziós források aránya** hagyományosan kb. 1/3. A Next Generation EU-val ez az arány **közel 60%-ra emelkedik**
- 51,6 vs. 49 milliárd euró – a nagyobb szám a közvetlen brüsszeli forrásokat is tartalmazza, a korábbi időszakok adatai alapján kivetítve. A 49 milliárd a magyarországnak z allokált forrás. KP 20, KAP 10, RRF visszatérítendő 10, 6,6 a vissza nem térítendő
- **Makroadatok** – összehasonlítás 2008-cal – az előadó az **államadósság devizaarányát és a tartósan magas növekedést hangsúlyozza**. Továbbá, egy 2018-as globális elemzés alapján a növekedés inkluzivitása is jó. **Csökken a szegénység**, a hetvennégy ország között az egyik legnagyobb mértékben.
- A **közös uniós rendeletek a források közel 20%-ának determinálják a felhasználását** (városfejlesztés, szegénység, gyermekgarancia), és követni kell a CSR-eket is. Fontos eredmény, hogy utóbbinál figyelembe kell venni a tagországok szükségleteit is. Prioritások:
  - A **következő időszakra a fő kihívás**, amire a tervezés reagálni akar, a **vállalkozások hatékonysága**, termelékenysége.
  - A **lakosság lélekszáma fogy**, ilyen körülmények között kell kiszolgálni a gazdaság munkaerőigényét. **Be kell vonni a munkaerőpiacra azokat, akik jelenleg nem vesznek részt benne**. A munkában lévőknek javítani kell az egészséges, munkára alkalmas idejét. És vannak a területi különbségekből származó munkaerőtartalékok is.
  - A **klíma és az energetika** területén úgy kell növekedést elérni, hogy a kibocsátás csökkenjen. Növelni kell az **energiahatékonyságot** – pl. a GINOP+ pályázatok segítségével is.

- A közlekedésben az úthálózat (73 ekm + autópályák + 170 ekm önkormányzati út) és a vasúthálózat – nagyon nagy, ezekre mindenképpen költeni kell. Nem tudunk kitérni a kistelepülések integrálása elől. Minden régiót fel kell tární a gazdaság számára. A vasúton továbbra is fennáll a „lassújel probléma”.
- A területfejlesztést is szokás kritizálni. Az EU pl. azt szeretné, „az EU csúcson az utolsó este megszerzett 3 milliárdot” valóban a négy leszakadó régióra költeni. A kormány szerint ezek nincsenek olyan nagy mértékben leszakadva.
- Makroregionális kapcsolatok tekintetében még mindig vannak kihasználatlan lehetőségek – pl. nagyon kicsi a határátkelő helyek száma.
- Az RRF-ben kilenc fókuszterület van – minden ország ezekre a célokra lő. Magyarországon három fő cél van:
  - Egyetemek
  - Egészségügy
  - Klímacélok teljesítése
- A klasszikus MFF-ben az infrastruktúra, és a korábbi időszak témái szerepelnek, kevesebb hangsúlyeltolódással. Az allokációkban van változás – de a két ciklus közötti „beszakadás” elkerülése érdekében a leggyorsabban akarják indítani a programot. Az kis változások stratégiája ezt is szolgálja. A már bevált intézkedéseket viszonylag kis kockázattal lehet használni.
- Az intézményrendszer a negyedik ciklusát kezdi. Érdemi újdonság nincs. Az egyes időszakokban szokás, hogy menet közben „teleszemeteljük” a kormányrendeletünket. A 350 oldalas szöveget most visszavágtuk kb. 150-re.
- Az informatikai rendszer igazán példaértékű Magyarországon. 7-8 olyan állami nyilvántartás van összekapcsolva, ami azt jelenti, hogy amit az állam tud a pályázóról, azt nem fogjuk kérdezni. (Vállalkozás árbevétele, tevékenysége, foglalkoztatotti állománya, stb. adatait a kitöltő programok előre töltik). A NAV számlázórendszerrel is összekötjük a rendszert.

8 BALÁS GÁBOR, MAGYAR URBANISZTIKAI TÁRSASÁG

- 17 év után már lassan kihűlt a forradalmi hevületünk. A fokozatos és sikeres fejlődés a cél – nem egy új Magyarország, hanem egy jobb Magyarország.
- A rendszer továbbra is szigorú - gúzsba kötve táncolunk, de egyre jobban.

- A magyar önkormányzati rendszer az utóbbi 10 évben szépen átstrukturálódott. A kistépelések elvesztették funkciójuk nagy részét. Az önkormányzatok hierarchikus rendbe illeszkedtek. A helyi politikai gondolkodás nem jutott még el odáig, hogy az én fejlődésem nem biztos, hogy az én projektem sikerén múlik. Kevesen érzik azt a motivációt, hogy a régió legfontosabb projektjei mellett lobbizzon. Ez nem fog változni.
- Jönnek új, komplexebb kihívások is: digitalizáció, klímaváltozás – erre nincs tapasztalatunk. A helyi szereplők ezekbe próbálják belesomagolni a fejlesztési igényeiket. A tervezők nem így gondolkodnak – a komplex problémák megoldása során eltávolodnak a helyi igényektől.
- A lényeg: ma már senki nem gondolja azt, hogy az EU-forrás majd hirtelen felhelyezi őt a világtérképre. A települési polgármesterek tanulmányok, tudják elemezni a környezetüket.

9

HEIL PÉTER

Heil Péter - MKT
2021-04-15.pptx

([link a hozzászóláshoz](#))

10

SZALÓ PÉTER – A MAGYAR FALUFEJLESZTÉSI TÁRSASÁG ELNÖKE

- Integrált tervezés szükséges – és a terveinket végre is kell hajtani.
- A hazai keretek adottak – a gond a megvalósítás
- A modern városok programja egyes célokra írt ki pályázatokat – az integrált végrehajtás keretei nem alakultak ki. A pályázatvezérelt fejlesztéspolitika megmaradt. Egyedül a V4-ek közül nem éltünk az integrált tervezéssel.
- Elmaradtunk a potenciális lehetőségeinktől. Sokkal több volt az uniós fejlesztéspolitikában, mint amit valójában elértünk.
- A fejlesztéspolitika jelenleg erősíti területi különbségeket. Elértük azt a szintet, hogy a fejlődési különbségek már akadályozzák a fejlődést. A projektgazdáknak valóban vannak hiányosságok, de mi neveltük a szemléletüket olyanná, amilyen. Ha az irány az integráció, akkor eszerint kell együttműködni velük.

11

ESŐSSY ZSOMBOR

- „Sírhatnak a vállalkozók, ujjonghatnak az önkormányzatok és a kormány”
- A vállalkozók közvetlen támogatást kb. a költségvetés 15%-ig kapnak, ami az előző ciklusban 40% volt.
- A feltételes támogatás ötlete viszont jó.
- A kivitelezési oldalon – pl. építőipar – hihetetlenül mennek fel az árak. A pályázatok kiírása, ha késik, lehetetlenné teheti egy sor projekt megvalósítását. Pedig nagyon sok cég akar beruházni. Több ezer, sokszázmilliós projekt várja a rajtjelet.
- Átláthatatlanság nagy gond – főleg az innovációs területen.
- Minden versenytársunk sok fejlesztési forrást fog kapni, nem lesz könnyű dolgunk.
- A vállalkozókat nem érdekli, hogy melyik eszközből jön a pénz, csak a lehetőség.

12

REAKCIÓK

12.1

Dányi Gábor

- Nem sok országban van TOP. AZ összes forrás 18-20%-a oda megy. A vidékfejlesztési források társfinanszírozását a kormány 80%-ra emelte, ami 4000 milliárd forint támogatást jelent.
- CLLD-t nem használunk, mert nem találtuk meg azt az előnyt, ami miatt azt kellene használni. Az ITP-t használjuk helyette.
- A források döntő többsége így is, úgy is vállalkozásokhoz megy, csak az nem, amit az állam saját munkatársai munkabérére költ.
- Természetes dolog, hogy az EU-val vitázunk. Ha egyszerűen azt mondanánk, hogy igen, akkor mi lenne a nemzeti tervezés szerepe? Az EU elvárásait nem hagyjuk figyelmen kívül, és van válaszuk azokra a felvetésekre, amit az EU felhoz.

12.2

Lukács András – Levegő Munkacsoport

- Ha úgy használjuk fel a támogatásokat, ahogy eddig tettük, akkor az nemzeti tragédiához fog vezetni. De lehetne változtatni.
- Környezetünk tragikus állapotban van. Madárállomány 2005-2019-ig 37%-kal csökkent. A területalapú támogatások arra ösztönözték a gazdákat, hogy rengeteg természeti területet felszámoljanak. Rengeteg területet betonoztunk le – ezek szintén zöldterületek voltak.
- 100 oldalas anyagot küldtünk a kormánynak. Pl.:
  - a költségvetés és az MFF legyen összhangban az RRF-fel
  - a közúti közlekedés évente 3000 milliárd forint támogatást kap – ezt nem a használók, hanem a társadalom fizeti meg. A káros támogatásokat fel kell számolni.
  - az intézményrendszer problémái – a hatóságokat a fejlesztések akadályozóiként látja a kormány. Közben a lakosság hiába próbál tiltakozni a környezetrombolás ellen.
  - sokkal több pénzt kellene fordítani a lakosság környezeti nevelésére.

12.3

Szebeni Dávid, Enravel

- Tévút az EU-fejlesztéspolitika GDP központú megközelítése – az egészség, a biztonság, a természet állapota éppen olyan fontos.
- Az elmúlt időszakban az intézményrendszer nem bírta a terhelést. Ezt nem lehet pusztán létszámnöveléssel kezelni. A digitalizáció megmentheti a helyzetet.
- Az építőipar jelenlegi állapotában csapás a körforgásos gazdaságra. Az újrahasznosítás elenyésző mértékű.
- A megyei önkormányzatok kezében jó helyen lenne a tervezés. Ők még jól értik a kistelepülések problémáit is, de meg tudják valósítani az integrált tervezést, kellő helyismerettel párosulva. Sajnos, a megyék kompetenciái ma gyengék, és nem lehet látni, hogy miként hatnak majd vissza a fejlesztéspolitikára.

12.4

Vajda László – agrárközgazdász

- A vidékfejlesztés soha nem látott forrásokhoz jut – ez az összeg a vidék és az ország hasznára várhat.

- A **nemzeti hozzájárulás** 17%-ról 80-ra emelkedik. Ez azt jelenti, hogy a vidékfejlesztés céljaira 2014-2020 között – 1400-1500 helyett – 4200 milliárdot kap, miközben az EU források 25%-a átcsoportosításra kerül az első pillérbe.
- Ezt a pénzt fel lehet értelmesen használni. **Eddig ezt a területet elhanyagoltuk.** A COVID járvány különösen ráirányította a figyelmet arra, hogy az élelmiszer továbbra is stratégiai cikk.
- Az egy hektárra jutó **termelési eredményeink, a hozzáadott értékünk nagyon alacsony.** Az elmúlt években az exportunk is alig-alig növekedett.
- A rendszer alapja az volt, hogy a nemzeti terveket az EU finanszírozza, a magyar állam pedig társfinanszírozza. Ez most megfordul. A kormány létrehozott egy **vidékfejlesztési kormánybizottságot**, a ME vezetésével. A feladat egy **tíz éves stratégia** létrehozása.
- Az adminisztráció és a gazdák felkészítése fontos feladat, ide tartozik a felsőoktatás átszervezése, az új egyetem létrehozása is.
- Jó lenne egy **tudásvezérelt bio-ökonómiai minisztérium** – olaj helyett mezőgazdasági alapú gazdaságot kellene építenünk. Akkor tudjuk majd fejleszteni a vidéket is.
- A határmenti kapcsolatokban meg **kellene tanulnunk a szomszédaink államnyelvét** is. Akkor velük is együtt lehetne működni.

12.5

Boda György – MKT Munkaügyi Szakosztály

- **Önáltatás helyett tegyünk meg végre mindent a lecsúszás elkerüléséért.**
- A kormányzati képviselők összefoglalása szerint mintha a legjobb úton járnánk. A tudósoknak viszont az a dolga, hogy felvessék az alapkérdéseket. És egy sor alapkérdést nem vetünk fel.
- **Magyarország 400 éve a félperiférián** van. A közepes jövedelem csapdjában vagyunk, és az elmúlt 25 évben ezt mi bebetonoztuk.
- Az egész EU-kérdés megközelítésében Emmanuel Kantra kell hallgatni – az örök békének két feltétele van: a **köztársasági államforma és a föderalisztikus struktúrák.** Az EU-hoz való viszonyunk nagyon tétova. Nem a pénz a lényeg, hanem az örök béke.
- Vissza kell szorítani az elitnek azt a részét, amely a saját uralmát fontosabbnak látja a társadalmi felzárkóztatásnál.

- A növekedési pályánk nem teszi lehetővé, hogy a lakosság egészének javuljanak az életkörülményei. Az egyenlőtlenség egyenlőtlen tudás- és tőkefelhalmozást jelent.

13

ÖSSZEFOGLALÓ – BARÁTH ETELE

- Nincs meg az a jövőkép, amihez a társadalom felzárkózhatna.
- Nincs meg sem a készségünk, sem a képességünk az integrált fejlesztéspolitikához
- Magyarország nem más, mint egyetlen agglomeráció. Egy kis területű, kis lakosságszámú ország, ahol a távolságok európai viszonylatban nem is mérhetőek. Ami a fővárosban történik, kihat Nyíregyházára is. Így kellene gondolkodnunk – a közlekedésben, a társadalompolitikában, mindenben. Nem szabad ágazatokra és területekre felszabdalni.
- Az OTTR (területrendezési terv) 1979 és 1982 között készült. Akkor megnéztük, hogy egy-egy kistélepülésnek mi az a hiányossága, amit leküzdve a legjobban vissza lehetne hatni a települések fejlődésére. Ezernyi program készült azóta is...
- A mai vita az őszinteségről, a tudásról és a jószándékról szól. Bízunk benne, hogy az államigazgatás ezt be tudja fogadni.

* * *